BLAADJE 23-2

KNNV vereniging voor veldbiologie

Denkt u aan de contributie-verhoging € 35,-

43e jaargang

kwartaalblad KNNV AMSTERDAM

KNNV Afdeling Amsterdam
Vereniging voor natuurliefhebbers en natuurbeschermers

BESTUUR
Voorzitter
Guus Muller 06-23986652
voorzitter@amsterdam.knnv.nl
Secretaris
Carla Kuit 06-23234518
secretaris@amsterdam.knnv.nl
Penningmeester
Fons Bongers 06-57623212
penningmeester@amsterdam.knnv.nl
Algemeen bestuurslid
Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl
Algemeen bestuurslid
Wim Hoogendoorn 06-36152576
hoevekooplust@gmail.com
Natuurhistorisch secretaris
Vacant

Publiciteit
Els Trautwein 06-12635919
els.trautwein@gmail.com

Webmaster
Christiane Baethcke 06-13580780
baethcke@solcon.nl

Ledenadministratie
Anja van der Lingen 06-29891797
ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Nieuwsbrief
Paul van Deursen 06-23165799

Redactie 'Blaadje'
Tobias Woldendorp **kopij** 06-52143646
t_woldendorp@kpnplanet.nl
Rob van Dijk **afbeeldingen**
06-15080269 info@dijkenco.nl

Sluitingsdatum
Blaadje 1 15 januari 2023
Blaadje 2 15 april 2023
Blaadje 3 1 juli 2023
Blaadje 4 15 oktober 2023

Lezing- en excursie programma
Carla Kuit, Gerard Schuitenmaker, en Geert Timmermans
Teksten over deze activiteiten 2 weken voor sluitingstijd inleveren bij Geert Timmermans 06-41821601 harmat4@xs4all.nl

Coördinator werkgroepen
Chris van Haagen 06-11853999
chrisvanhaagen@gmail.com
Plantenwerkgroep
Peter Wetzels 020-6928352
Paddenstoelenwerkgroep
Christiane Baethcke 06-13580780
Insectenwerkgroep
Chris van Haagen 06-11853999
Werkgroep Vissen, Amfibieën & Reptielen
Geert Timmermans 06-41821601
Mossenwerkgroep
Floris van Rhijn 06-43021463
Werkgroep Stadsnatuurbeheer KNNV-Amsterdam
Jan Willem Wertwijn
knnv.stadsnatuurbeheer@xs4all.nl
Nachtvlinderwerkgroep
Edo Goverse 06 57616249
goverse@hotmail.com
Forensische ecologie
Lidy Zienstra lidyzei@xs4all.nl

Projectgroep Minicursussen
Finette van der Heide 06-10530642
f.v.d.heide13@kpnplanet.nl

Opzegging Lidmaatschap
vóór 01-11-2023 schriftelijk of per e-mail bij de ledenadministratie KNNV A'dam

Rekeningnummer
NL91 INGB 0003506096 t.n.v. KON NED NATUURHISTORISCHE VER AFD AMSTERDAM
Postadres Schoolweg 15, Ouderkerk a/d Amstel

Locatie Blokhut bij DNO, Kruislaan 126, via hoofdingang op de ronde rijroute 2de pad rechts.
Tramlijn 19, halte Kruislaan en buslijnen 40-41 en 322-327.

www.knnv.nl/amsterdam **facebook: knnv Amsterdam**

Inhoud

Van het bestuur	4
Redactioneel	5
Rectificatie	5
Jaarverslag 2022 jubileumcommissie	6
Jaarverslag jubileumboek commissie 2022	6
Jaarverslag Insectenwerkgroep 2022	7
Verslag van de penningmeester	9
Winterbomen herkennen	12
Verslag nachtvlinderinventarisaties 2022	14
Tussen heide en bos in Overijssel	18
Vroege vogels in het verre oosten	18
Algemene Ledenvergadering KNNV Amsterdam	21
Excursieverslag zaklampvissen Amstel, dinsdag 7 maart 2023	22
Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 2e en 3de kwartaal 2023	24

Omslag voorkant: Avond bij het Vogeleiland Amsterdamse Bos; Foto Edo Goverse
Omslag achterkant: scholekster vogel van het jaar 2023; Foto A. M. Keizer Vroege vogels

Van het Bestuur

Beste KNNV leden; over onze naam: *Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging, Afdeling Amsterdam.*
Koninklijke is afkomstig van het verzoek van de toen NNV (N*ederlandsche Natuurhistorische Vereeniging*, opgericht 26 januari 1901) om na het vijftig jarig jubileum het predicaat Koninklijk te ontvangen. We spreken dan van 1951. Met de aanvraag volgde er een onderzoek want de vereniging moest onberispelijk zijn, haar bestuursleden te goeder naam en faam, van onbesproken gedrag en met een goede reputatie bekend staan; het was een hele eer. Vele verenigingen die dachten daar wel recht op te hebben, kregen het niet want het was een strenge selectie.
Nederlandse, uit 1901, een nationale trots. Ook een punt waar we nu wellicht anders mee omgaan.
Natuurhistorisch staat voor historisch besef, voor kennis vanuit langdurig onderzoek, voor een benoemend en verslagleggend vermogen; voor burgerwetenschap; het dieper ontwikkelen en volgen van de nieuwsgierigheid naar het leven, naar de natuur. Ons onderschrift, *vereniging voor veldbiologie,* benoemt het waarnemen en onderzoeken in het veld, in de natuur zelf. Allemaal termen die nu misschien hoogdravend en elitair klinken maar die al meer dan honderd jaar kleur, vorm en inhoud geven aan onze manier van natuurstudie, - beleving, -bescherming en -educatie.
Waarom ik deze uiteenzetting geef? Het landelijk bestuur wil een naamsverandering omdat de huidige naam te moeilijk zou zijn om uit te leggen, niet meer van deze tijd en het zou te weinig nieuwe leden trekken. *Historisch* eruit, *veldbiologie* eruit. Dan krijg je Koninklijke Nederlandse Natuur Vereniging; weg specificatie, weg historische context, weg traditie. Geen respect voor de oprichters Jac. P. Thijsse, Eli Heimans en alle andere oud- en huidige leden die wel (al meer dan honderdtwintig jaar) onze naam begrepen en koesterden. En wat te denken dan van de natuurhistorische musea in Rotterdam en Maastricht en elders? Denkt iemand daar aan naamsverandering. En zou zo'n wijziging veel nieuwe leden aantrekken? Ik denk het niet. Vorig jaar is een eerdere poging weggestemd, nu probeert het landelijk bestuur het weer. Namens de afdeling Amsterdam ga ik tegen naamsverandering stemmen.
Namens het bestuur wens ik alle leden een aangenaam voorjaar met alle energie die loskomt, alle planten en levensvormen die zich laten zien en een nieuw broedseizoen om maar een paar fijne belevenissen te noemen.

Namens het bestuur, Guus Muller

Redactioneel

Het vorige Rectioneel moest ik extreem kort houden om anderen de ruimte te geven hun bijdragen geplaatst te zien krijgen in Blaadje. Toch konden we destijds niet alles publiceren, puur omdat we de 40 pagina's niet kunnen overschrijden (duurder, ander drukproces). Ook in dit Blaadje zullen er weer enkele artikelen en verslagen doorgesluisd worden naar Blaadje 3. Met daarin voorrang voor plaatsen (net als dat in blaadje 2 is gebeurd bij enkele ingezonden stukken). We hopen dat we teleurstellingen zoveel mogelijk kunnen uitsluiten: andeers moeten we straks een kopij-richtlijn opstellen. Waarin dan bijvoorbeeld zal komen te staan, dat er per kwartaal maar één verlag van een pop-upexcusrie geplaatst kan worden en dat we het ook bij een verlag van één mini-excusie moeten houden. Ook aankondigingen per excursie worden beprkt tot twee alinea's van maximaal 5 regels!

Maar deze bureaucratie willen we natuurlijk helemaal niet bij een toffe vereniging als de onze. De tijd zal het wel weer eens leren hoe dit zich oplost. Voor nu in ieder geval veel leesplezier en lekker genieten van het voorjaar, of het nou buiten is (de vele pop-upexcursies) of binnenskamers (de kleurrijke avond over Madagaskar, met maar liefst vier onderwerpen uit het planten-en dierenrijk (29 april 2023). Een aankodiging, die nog niet in Blaadje 1 stond en waarvoor het verschijnen van Blaadje vermoedelijk nét te laat is. Ook nu stop ik eerder dan me lief is, want ik laat graag ruimte voor de artikelen en verslagen.

Tobias Woldendorp

Rectificatie

In het overvolle Blaadje 1 is een fout geslopen.
Het jaarverslag van de Plantenwerkgroep KNNV Amsterdam, pagina's 20 t/m 22 is opgesteld door Peter Wetzels en Hanneke Waller. En dus niet door Peter Kilian.

De redactie

Jaarverslag 2022 Jubileumcommissie

Er is tot nu toe een eerste onderzoek gedaan, hoe het 100 jarig jubileum in 2001 werd gevierd. Er vonden toen over het hele jaar aan het jubileum gelieerde evenementen plaats. Beginnend met een receptie in de versierde Koningszaal van Artis met een tentoonstelling, uitgifte van vijf postzegels, de presentatie van het jubileumboek 'De Wilde Stad' etc.. Verder door het jaar heen waren er diverse jubileumlezingen, het volledig verzorgde en gratis 'van negen tot negen'-jubileumfeest voor leden in en rond het Naardermeer.
En van 14 tot en met 16 september: het volledig verzorgde jubileumweekend in het Hunehuis in Havelte. Met een volksverhalenverteller, muizenonderzoek, planten-, paddenstoelen-, spinnen- en reptielenexcursies, lezingen over roofvogels van Drenthe, vleermuizen van Drenthe en meer.
Het 125 jarig jubileum zal natuurlijk bescheidener, zeg minder omvangrijk en kostbaar gevierd worden. Tot nu toe zijn Christiane Baethcke en Luca Prins lid van de jubileumcommissie. Nieuwe leden voor de comissie zijn welkom.

Christiane Baethke

Jaarverslag jubileumboekcommissie 2022

De jubileumboekcommissie bestond op 1 januari 2022 uit Guus Muller (voorzitter), Finette van der Heyden, Lida den Ouden, Geert Timmermans, Peter Wetzels, Hein Koningen en Saskia Leefsma als notuliste. Hein heeft eind 2022 afscheid genomen van de commissie om het wat rustiger aan te doen. In de loop van het jaar is de commissie versterkt met Rob Biersma (eindredacteur) en Tobias Woldendorp.

De jubileumboekcommissie kwam vier keer bij elkaar op 28 maart, 25 april, 15 augustus en 31 oktober. Het bepalen van de inhoud, de indeling, de omvang, vormgeving, planning en de te vragen auteurs waren onderwerp van overleg.
Het jubileumboek heeft als ondertitel '125 jaar gezien en genoteerd: de jongste ontwikkelingen 2001-2026. Het jubileumboek spitst zich toe op de ontwikkelingen, veranderingen, het beheer en denken over van de natuur in de groot Amsterdamse regio van de laatste 25 jaar. Ook werd er informatie ingewonnen van diverse uitgevers (Bart Wessels van de KNNV Uitgeverij en Paul Kemmeren van uitgeverij Noordboek) en het uitgeven in eigen beheer waarover in juni een schriftelijke update werd verzonden naar de leden van de commissie.
Op 18 januari vond zoom-overleg plaats met Geert, Peter, Guus en Christiane Baethcke en de voorzitter (Bart Heine), secretaris (Michiel Eebes) en penningmeester (Willem-Jan Hoeffnagel) van het landelijk bestuur in verband met een subsidieaanvraag bij en een discussie over het Ger van Zanenfonds.

Het Hugo de Vries Fonds (€ 4.000,-) en twee leden (€ 940,-) hebben samen € 4.940,- geschonken aan de KNNV Amsterdam voor het uitbrengen van het jubileumboek in 2026. Onze afdeling heeft nu een financiële planning om in 2026 € 12.000,- gereserveerd te hebben voor de viering van het hele jubileum. Een voornemen dat door de leden op een ALV nog bekrachtigd moet worden.

Namens de commissie, Guus Muller

Jaarverslag Insectenwerkgroep 2022

Dit jaar hebben we bijna iedere tweede woensdag van de maand een werkgroep-avond gehouden in de DNO waarbij gemiddeld vier personen aanwezig waren. Verder zijn er van mei tot oktober acht excursies georganiseerd waarbij de deel-name gemiddeld op zeven personen lag. Qua aantal actievelingen kunnen we dus wel wat aanwas gebruiken.

De eerste excursie was een halve-dag-excursie in het Flevopark op 5 maart. Er waren vijf deelnemers. We keken naar bodemdieren zoals pissebed, kortschild, miljoenpoot, springstaart, hooiwagen, vlokreeft en oorworm. Er waren speer-vleugels, vliegvliegen en zweefvliegen. Op het water waren slankpootvliegen, oevervliegen, mestvliegen en motmuggen. Nadat we een grassnelloper gevangen hadden, sloten we af met een gepast likeurtje zoals een juffertje in ‘t groen.

16 april gingen we naar Cruysbergen. Het was vanwege grillig april-weer een week verschoven. Aanwezig: Axel, Hans, Rida en Chris. Opvallend waren de vilt-vlekzandbijen en het hoogtepunt was de vangst van een zeer goed zwemmende veenmol. Verder waren er o.a.: roodgatjes, een driehoeks-elfje, mestkevers, haarmuggen, schaatsenrijders, wolzwevers en wespbijen.

De mei-excursie (op de 7e) ging naar de Noordelijke Oeverlanden onder leiding van Hans. We waren met een grote groep en we startten vanaf Natuurcentrum Oeverlanden. Erg mooi was de glassnijder. Er waren veel bijensoorten: grijze zandbij, gewone wespbij, grote zijdebij, witbaard-zandbij en roodbuikje. Verder ook: soldaatjes, bosgitje, roodkopvuurkever, roodaarskniptor, lissenboorder, kort-vleugelboorkever, groene bladsnuitkever en meer.

De juni-excursie (op de 4e) ging naar de Amsterdamse Waterleidingduinen. We waren met een kleine groep. We hebben weinig bijen gezien. Leuke waarnemin-gen waren een kolonie harkwespen, icarus-blauwtje, gewone oeverlibel, groente-uil, blauwvleugelsprinkhaan, grote groene sabelsprinkhaan, duinsabelsprinkhaan,

geelbandlangsprietmot, kleine wespenboktor en een zigzagtijger.

De juli-excursie (op 9 juli) ging naar Bantam. Aanwezig waren Axel, Hanneke en Chris. We bleven lang op de Franse Kampheide. Daar waren veel pluimvoetbijen, kleine roetbijen, bijenwolven en heidekielsprieten. Verder o.a.: heideblauwtje, penseelkever, schavertje, heidepistoolmot en geblokte zomervlinder. In Bantam vonden we een sigaarzakdrager, een bonte geelschild, bosknobbeldaas, viltvlieg, doorntje, rododendroncicade, snipvlieg, lisaardvlo, de zeldzame zwartdij-roofvlieg, lantaarntje en bosrandroofvlieg.
De zesde excursie was op 6 augustus naar Breukelen. We waren met vijf personen. We zagen veel franse veldwespen. Ook behoorlijk veel wat gewone soorten, zoals pendelvlieg, zandoogje, akkerhommel, koolschildwants, elzenhaantje, zuringhaantje, zuringrandwants, spitskopje, schorsvlieg en de viervlekglansmug.

De zevende excursie was op 10 september en ging naar Hemmeland bij Monnickendam. Aanwezig waren: Axel, Badda, Wim, Hanneke en Chris. We hadden mooi weer. Er waren veel zweefvliegen: puntbijvlieg, pendelvlieg en rode bladlopers. Verder wilgen-vlosnuitkever, citroenlieveheersbeestje, bessenschildwants, bruin blauwtje, argusvlinder, gewone geurgroefbij, zeggedoorntje, gouden wilgenaardvlo, luipaardlichtmot, rietcicade, zestienstippen en enkele hele mooie paardenbijters. We deden een drankje bij Strandvier.

De laatste excursie was op 8 oktober naar ´t Klein Loopveld. Dit was een halvedag-excursie. Er waren zeer veel deelnemers, maar helaas was er weinig te zien omdat er net gemaaid was en het ook al laat in het seizoen was. Leuke waarnemingen waren een gaasvlieg, een herfstwapenvlieg, verschillende soorten lieveheersbeestjes en een kielwants.

Hopelijk zien we in 2023 ook vele leuke insecten,
Chris van Haagen, Axel de Feijter

Verslag van de penningmeester

Het lijkt al weer zo lang geleden, maar ook in 2022 had de vereniging last van de corona-maatregelen. We hebben dan ook minder excursies en dergelijke kunnen organiseren dan dat we gewend waren, maar het was gelukkig veel beter dan in 2021. De kosten voor excursies, werkgroepsavonden en lezingen zijn vanaf 2022 hoger dan in voorgaande jaren. Dat wordt veroorzaakt doordat we regelmatig ruimtes moeten huren voor onze activiteiten. We beschikken niet over een gratis locatie voor grotere groepen dan bijvoorbeeld 12 personen.

Ook 2022 was een jaar waarin onze inkomsten groter waren dan de uitgaven. Onze spaarpot (vermogen) is daardoor gegroeid. Deze groei kwam overigens voor het grootste deel voor rekening van een eerste donatie voor het 125-jarig bestaan van de afdeling in 2026.

Zoals in de vorige drie jaarvergaderingen is toegelicht, hebben we ook in 2022 een bedrag van € 2.000, vermeerderd met de donatie van € 4.000, gereserveerd voor activiteiten ter viering van ons 125 jarig bestaan. Dat groeiende bedrag staat dan ook netjes op de balans. Die bedragen zijn reserveringen die we pas in 2025 of 2026 gaan uitgeven.

Op de jaarvergadering zal ook door de kascommissie verslag worden gedaan. Daarbij zal ook door de kascommissie gecontroleerd worden of het geld echt op de bankrekening staat.

We hebben voor 2023 verdere plannen met meer activiteiten. De financiële vertaling daarvan ziet u ook op het financiële verslag, in de vorm van de begroting voor 2023, in de laatste kolom.

Namens het bestuur,
Fons Bongers, penningmeester

Financieel verslag KNNV Amsterdam over 2022

Balans per 31 december 2022 KNNV-Amsterdam

Inventaris en voorraad	**31-dec-22**
Microscoop Ger van Zanenfonds	€ 500,00
Laptop & beamer en accessoires	€ 1.400,00
Boekenbonnen in voorraad	€ -
Debiteuren	€ -
Postzegels (ledenadministratie)	€ 50,00
Subtotaal inventaris en voorraad	**€ 1.950,00**

Inkomsten 2022

Liquide middelen	**31-dec-22**
Kas, kleine pot	€ -
Bankrekening ING	€ 5.790,53
Spaarrekening ING	€ 25.504,31
Subtotaal liquide middelen	**€ 31.294,84**

Totaal activa per 31 december 2022	**€ 33.244,84**

Passiva	**31-dec-22**
Openstaande declaraties	€ -
Dubbele contributies	€ -
Crediteuren	€ -
Reservering KNNV-Amsterdam 125 jaar, K€ 2 / jr (inclusief specifieke inkomsten t.b.v. jubileumjaar 2022)	€ 12.000,00
Eigen vermogen	€ 21.244,84

Totaal passiva per 31 december 2022	**€ 33.244,84**

Totaal passiva per 31-12-2017	*€ 21.109,00*
Totaal passiva per 31-12-2018	*€ 23.267,18*
Totaal passiva per 31-12-2019	*€ 24.405,12*
Totaal passiva per 31-12-2020	*€ 26.924,70*
Totaal passiva per 31-12-2021	*€ 29.074,91*
Totaal passiva per 31-12-2022	*€ 33.244,84*

Opgemaakt door de penningmeester KNNV Amsterdam, 11 april 2023

Staat van baten en lasten KNNV-Amsterdam 2022			Begroting 2023
Inkomsten 2022	**Begroot 2022**	**Gerealiseerd 2022**	**Begroting 2023**
Rente bankrekening	€ -	€ -	€ -
Contributies, inclusief kleine giften	€ 10.000,00	€ 10.433,58	€ 11.000,00
Ger van Zanenfonds en projecten	€ -	€ -	€ -
Netto inkomsten uit boekenpot	€ 250,00	€ 160,00	€ 250,00
Donaties aan de KNNV-Amsterdam	€ 400,00	€ 190,00	€ 250,00
Donaties voor jubileum 2026	€ 4.000,00	€ 4.000,00	€ 2.000,00
Bruto inkomsten uit busexcursies	€ -	€ 1.115,00	€ -
Bruto inkomsten uit lezingen en minicursussen	€ -	€ -	€ -
Totale inkomsten 2022	**€ 14.650,00**	**€ 15.898,58**	**€ 13.500,00**
Uitgaven 2022	**Begroot 2022**	**Gerealiseerd 2022**	**Begroting 2023**
Afdrachten aan landelijke KNNV	€ 6.200,00	€ 6.456,25	€ 6.500,00
Kosten Blaadje (drukkosten en porti)	€ 1.650,00	€ 2.210,99	€ 1.650,00
Bruto uitgaven voor busexcursies	€ -	€ 1.292,34	€ 1.500,00
Bruto uitgaven voor lezingen en minicursussen	€ 500,00	€ 45,00	€ 500,00
Overige verenigingsuitgaven (huisvesting, koffie e.d.)	€ 350,00	€ 1.095,33	€ 1.500,00
Werkgroepen, exclusief huisvesting	€ 500,00	€ -	€ 500,00
Administratieve kosten (printen, porti algemeen etc)	€ 400,00	€ 224,73	€ 300,00
Bestuurskosten	€ 100,00	€ -	€ 50,00
ING Betalingsverkeer	€ 250,00	€ 288,32	€ 200,00
Overige kosten	€ 200,00	€ -	€ 100,00
Totale uitgaven 2022	**€ 10.150,00**	**€ 11.612,96**	**€ 12.800,00**
Netto baten en lasten KNNV-Amsterdam 2022	€ 4.500,00	**€ 4.285,62**	
Inkomsten voor reserve jubileum 2026	€ -	€ 4.000,00	**€ -**
Gepland jaarresultaat (t.b.v. reserves)	€ -		**€ 700,00**

Winterbomen herkennen

Hoe herken je een boom in de winter? Kijk je dan naar de stam? Kijk je dan naar de verdroogde blaadjes aan de voet van de stam? Eind januari gaf Gert Snoei, schooltuinmeester en bomenexpert, voor KNNV Amsterdam een korte cursus winterbomen herkennen in Amsterdam noord.

Om een boom te kunnen herkennen in de winter, moet je snappen hoe ze groeien. Daarom begint Gert Snoei in een klaslokaal van de Schooltuinen Noord bij het begin: wat is een boom? “Maar ik ben hier niet om alles voor te kauwen, ik wil vooral dat jullie je dingen af gaan vragen. Want als je je dingen af vraagt, vind je vroeg of laat het antwoord vanzelf.” De zeventien deelenemers – meer stoelen zijn er ook niet – knikken hem toe. Ze zijn uit de hele stad op het evenement afgekomen, de jongste deelnemer is 14 jaar oud, de oudste deelnemer in de zeventig, en alles ertussenin.

Dus wat is een boom? Een boom is een houtachtige plant met een stam en zijtakken (bij een struik is er geen stam). Met zijn wortels en haarvaatjes – en met behulp van schimmels - haalt de boom mineralen, vocht en zuurstof uit de bodem. In de bladeren wordt met behulp van zonlicht CO2 omgezet in glucose en zuurstof. Door zonlicht verdampt de boomkroon via de bladeren liters water, gemiddeld wel 100 liter per dag. Daardoor wordt er een watertransport door de stam in gang gezet, waardoor de voedingsstoffen en glucose vervoerd kunnen worden. In de winter, als het te koud is om water uit de bodem te ontrekken, stopt dat proces. Om zichzelf te beschermen sluit de boom de aanhechting bij het blad af met een dun laagje kurk. Zo komt het dat bladeren in het najaar afvallen.

Snoei beschrijft de takken en bladeren van een boom als “levende zonnepanelen”. En elke boom heeft daarbij zijn eigen strategie. De ene boom ‘gooit’ zijn takken metershoog de lucht in, zoals de populier en de schietwilg, de andere boom, zoals de beuk, neemt zijn tijd en bouwt zijn takken zorgvuldig uit. Maar hoe de boom ook groeit, elke nieuwe tak begint met een knop. En die knoppen zijn de sleutel om in de winter bomen te kunnen herkennen. Snoei heeft bundeltjes samengeknoopt van een stuk of zeven verschillende takken, die we per groepje bekijken. Staan de knoppen tegen over elkaar of verspreid? We zien dat bij de essentak de knoppen dicht tegen de tak aan staan, bij de els de knoppen op een steeltje staan. De plataan heeft zigzaggende takjes: na elke knop buigt het takje af. Kastanjetakken en eikentakken zijn grillig, en vallen volgens Snoei in de categorie eigenzinnige bomen.

Hoe dat verschil op takniveau doorwerkt in de vorm van de hele boom, zien we zondagochtend bij het tweede deel van de cursus. Die ochtend lopen we met de

groep door het Baanakkerspark. De eik heeft een veel rommeliger takkenpatroon dan de keurige es en esdoorn. Het spel in de zoektocht om zonlicht zorgt bij een es voor de bekende ‘es-bocht’, waarbij takken als ze in de schaduw komen gaan hangen, eenmaal uit de schaduw weer opveren. Bij elke boom heeft Gert Snoei zoveel te vertellen dat de groep maar langzaam voortbeweegt. Want ook aan het schors kun je een boom herkennen, waar Snoei uitgebreid bij stil blijft staan. Bomen waarbij door de snelle groei het schors helemaal openbarst, zoals bij de Canadese populier, of bomen die een gladde huid behouden, zoals de beuk. En dan zijn er natuurlijk nog alle kruisingen tussen bomen, en ondersoorten, waardoor je soms – zelfs Snoei zelf – op het verkeerde been gezet wordt. De belangrijkse les voor de cursisten blijft dan ook: begin met kijken en vraag je dingen af. Want elk antwoord begint bij een vraag.

Jocelyn de Kwant

foto’s Hanny van Wijgerden

Verslag nachtvlinderinventarisaties 2022

Het derde nachtvlinderinventarisatieseizoen zat weer vol verassingen. Met lamp en laken worden gericht vlinders gelokt. In 2020 heeft de KNNV-Afdeling Amsterdam een subsidie aangevraagd bij het Betrekken bij Groen Fonds en een Ger van Zanen-voucher voor de aanschaf van alle veldmaterialen. De meeste avonden worden aangekondigd als zogeheten pop-up-excursie zodat geïnteresseerden kunnen aanhaken, met een WhatsApp-groep (43 deelnemers). En een enkele keer wordt een demo-avond georganiseerd om een breder publiek kennis te laten maken met nachtvlinders. Afgelopen seizoen is er 20 keer geïnventariseerd. Alle waarnemingen zijn op het waarnemingenplatform Waarneming.nl geplaatst. Er zijn 215 soorten macro-nachtvlinders gevangen en 168 soorten micro-vlinders. De bijzondere waarnemingen zijn per bezoek kort weergegeven:

- **11-mei-22 Diemerbos**: Eerste avond van het jaar. Onderweg naar de plek kwam een flinke regenbui over en tijdens het opzetten en aanvang regende het matig. Uiteindelijk klaarde het op. Twee opvallende vangsten zijn gedaan op het laken, als eerste een draak (*Harpyia milhauseri)*. De tweede bijzondere vondst van deze avond was de gevlamde uil (*Actinotia polyodon)*.
- **18-mei-22 Amsterdamse Bos**: Was een prima avond. Wederom een draak (*Harpyia milhauseri*) op het laken. Een klein vlindertje, het wit spannertje (*Asthena albulata*), is een nieuwkomer voor Groot-Amsterdam. Een andere opvallende waarneming is het vroeg visstaartje (*Nola confusalis*). Het was een goed seizoen voor het zwarte beertje (*Atolmis rubricollis*). En, vermeldenswaardig, een egale bosrankspanner (*Horisme tersata*) en hopsnuituil (*Hypena rostralis*) kwamen op het laken zitten.
- **1-juni-22 Tuinpark Amstelglorie:** Een plek waar Annemarie Bosch een jaar geleden al gevraagd was te komen staan met lamp en laken. Hier had Martin Camphuijsen een mooi ecologisch beheerde plek uitgezocht om te gaan staan. De omstandigheden leken prima, maar de nacht koelde snel af waarbij dauw gevormd werd. Hierdoor waren de vangsten beperkt. Wat er kwam waren allemaal gangbare soorten voor de regio.
- **7-juni-22 Diemerpolder:** De dagen ervoor was het ronduit slecht weer, maar deze nacht was prima. Het weer was omgeslagen en windstil geworden. Op deze plek hebben we al twee keer eerder gestaan. Ook nu weer meerdere rietluipaarden (*Phragmataecia castaneae*) en smalvleugelrietboorders (*Chilodes maritima*) op het laken gezien. We stonden dan ook naast een rietveld met overjarig riet. Voor deze soorten is het van belang het riet niet te maaien. Rupsen leven in de stengels, de rietluipaard leeft twee jaar in een stengel en de rups van de smalvleugelrietboorder leeft en overwintert als pop in dode rietstengels.
- **11-juni-22 Tuinpark Rust en Vreugd:** Een plek met een verrassing. Een gegolfde spanner (*Hydria undulata)* kwam op het laken, een nieuwe soort voor de (eerste) auteur. Een hermelijnvlinder (*Cerura vinula*) was voor veel deelnemers

een imposante verschijning. De soort is niet heel zeldzaam in de regio, maar wijzelf treffen hem niet vaak aan op het laken. In de nachtvlindergids staat beschreven dat de soort op licht afkomt, maar dat de vlinder vaak gaat zitten in de vegetatie naast de lichtval. Misschien missen we daarom de soort?

- **17-juni-22 Amsterdamse Bos:** Een warme zomeravond zorgde voor veel vlinders op het laken waarbij het aandeel micro's evenredig groot was qua soorten als de macro's. Dat was in 2022 nog niet voorgekomen. Een van de grotere nachtvlinders waren drie exemplaren van de grote spikkelspanner (*Hypomecis roboraria*). Andere mooie waarnemingen waren o.a. peppel-orvlinder (*Tethea ocularis*) en gele oogspanner (*Cyclophora linearia*). Laatstgenoemde soort is binnen de regio alleen bekend uit het Amsterdamse Bos.
- **28-juni-22 Ouderkerkerplas:** Voor het eerst hier een opstelling geplaatst. Een prima avond op de rand van grasland, riet en volwassen populieren. Een fraaie soort kwam naar het laken toe, de gestippelde houtvlinder (*Zeuzera pyrina*). De rups overwintert tweemaal en voedt zich met het hout van dunne jonge stammen of takken met een diameter van hooguit 10 cm. Het toeval wil zijn dat vanaf 2010 de vlinder zich op even jaren laat zien in Amsterdam. Een andere weinig waargenomen soort was de geelbruine rietboorder (*Archanara dissoluta*).
- **2-juli-22 Tuinpark Eigen Hof:** Traditiegetrouw waren we hier weer te gast tijdens de Nationale NachtvlinderNacht. Voor de vijftien bezoekers stal het groot avondrood (*Deilephila elpenor*) de show. En de eerdergenoemde gegolfde spanner (*Hydria undulata*) zagen we hier, op tuinpark Eigen Hof. Maar de bijzonderste soort op het laken was de viervlakvlinder (*Lithosia quadra)*. Het is de vierde waarneming voor Groot-Amsterdam (1901, '37, '57 en dus 2022). Waarschijnlijk is het een zwervend exemplaar geweest, dat schijnen ze goed te kunnen. De vlinder zelf was een mannetje.
- **9-juli-22 De Hoge Dijk:** Een avond samen met Natuurvereniging De Ruige Hof en de algehele KNNV-inventarisatiedag. Veel mooie grote soorten, in het kader het-oog-wil-ook-wat. Een grote bijzondere vlinder was de bleke grasworteluil (*Apamea lithoxylaea*). De soort wordt niet vaak gemeld in de regio. Maar 2022 was blijkbaar een goed jaar met vier verschillende vangsten door de stad heen, waaronder deze avond. De populierenuil (*Parastichtis suspecta)* is ook een soort met weinig waarnemingen in de regio.
- **13-juli-22 Diemerbos:** Overdag was het een warme dag, maar 's avonds koelde het af en was het volle maan. Ondanks deze omstandigheden kwamen bruine rietboorder (*Archanara dissoluta*), porseleinvlinder (*Abraxas sylvata*) en rondvleugelbeertje (*Thumatha senex*) op het laken. Over de porseleinvlinder staat ook geschreven dat de vlinder op licht afkomt, maar vaak naast de lichtval. Dat verklaart misschien ook onze situatie. De vlinder kwam namelijk aanvliegen, ging op het laken zitten, een foto kon gemaakt worden en meteen vloog de vlinder weg.

- **19-juli-22 Amsterdamse Golfclub:** Het was de warmste avond van het jaar. Het aantal soorten bleef iets achter op de verwachtingen. We stonden in een hoek wat ecologisch beheerd wordt, pal tegen Recreatiegebied Houtrak aan. Bijzondere soorten van de avond waren het rondvleugelbeertje (*Thumatha senex*) en smalvleugelrietboorder (*Chilodes maritima*). Als uitsmijter vonden we bij het opruimen van de spullen een ligusterpijlstaart (*Sphinx ligustri*) zitten. Daar werd de gastheer en -vrouw wel enthousiast van.
- **18-augustus-22 Diemerbos:** Een prima warme avond, achteraf de laatste zomeravond dat we lamp en laken plaatsten. Weer het Diemerbos, maar dat bos verveelt nooit. Enkele bijzondere waarnemingen waren van de witte-l-uil (*Mythimna l-album*), bonte worteluil (*Agrotis vestigialis*) en graanworteluil (*Euxoa tritici*). De witte-l-uil, vernoemd naar de tekening op de vleugel, is een wat zuidelijke soort.
- **26-augustus-22 Park Frankendael:** De avond werd georganiseerd door Vrienden van Frankendael en Buurtgroen020. Midden in het park in een donkere hoek op een veldje naast een dikke rietkraag en tegen het bos aan een excursie gegeven. De avond was best prima, maar de dagen ervoor waren de nachten aanzienlijk warmer geweest. Dat drukte waarschijnlijk de vangsten. Maar de bezoekers vonden soorten als hagedoornvlinder (*Opisthograptis luteolata*) en appeltak (*Campaea margaritaria*) al prachtig. De essengouduil (*Atethmia centrago*) viel ook in goede aarde en was de bijzonderste waarneming van die avond. Een verslag van de avond is in de buurtkrant De Brug verschenen.
- **30-augustus-22 Houtrak:** Deze avond de meest noordwestelijk hoek van het onderzoeksgebied bezocht. Het bos bestaat uit aftakelende populieren en essen, ruigte en sloten. Helaas stonden we precies op de tocht waardoor het laken wat trilde en de nachtvlinders weinig rust vonden om stil te zitten. Als ze het deden was het van korte duur. Gelukkig hebben we de geelvleugeluil (*Thalpophila matura*) tijdig kunnen vastleggen. Het is meer een duinsoort. Delen van het Westelijk Havengebied hebben een overeenkomstig karakter. En ook hier is nog de essengouduil (*Atethmia centrago*) waargenomen.
- **2-september-22 Amsterdam:** Voor september een prima avond en nu stonden we bij het Vogeleiland. Leuke waarnemingen waren gele oogspanner (*Cyclophora linearia*) en de gepijlde micro-uil (*Schrankia costaestrigalis*). Deze soort wordt de laatste jaren weer in de regio gemeld. Tussen de kleine vinders waren de moerasgranietmot (*Eudonia pallida*) en boslichtmot (*Cryptoblabes bistriga*) de bijzondere vondsten.
- **7-september-22 Gaasperplas:** Voor de herfst een prima avond. Maar de wolken trokken weg en de bijna volle maan scheen helder. Tegen het einde van de inventarisatie trok het dicht en daarom hebben we in de motregen opgeruimd. Wel een overzichtelijk soortenlijstje kunnen verzamelen. Spectaculair gezicht was het rood weeskind (*Catocala nupta)* dat lang zijn rode ondervleugels etaleerde. En de witvlakdwergspanner (*Eupithecia succenturiata*) op de zijkant van de lichtval was een leuke vondst deze avond.

- **13-september-22 Amsterdamse Bos**: Geen bijzondere herfstavond met geen bijzondere vangsten. Behalve de lindegouduil (*Tiliacea citrago*). Dit was de vijfde waarneming in de regio. In 2020 ook al in het Amsterdamse Bos op het laken gehad. De meldingen ervoor stammen uit 1856, 2016 en '19.
- **16-september-22 Nieuw en Meer:** Voor de derde keer dat we hier langkomen. Dit keer wisselden motregen en fikse regenbuien elkaar af. Uiteindelijk werden er tien soorten waargenomen waaronder zwart weeskind (*Mormo maura*). Maar heel lang zijn we niet doorgegaan.
- **22-september-22 Science Park:** Een demonstratie voor 25 man, goede setting en sfeer, alleen geen vlinders door de koele avond met veel vocht in de lucht. Uiteindelijk eindigden we met vier soorten, waarbij de vierkantvlekuil (*Xestia xanthographa*) met tien individuen alle variaties in kleur liet zien. Daarom is er beloofd volgend seizoen terug te komen als er meer vliegt.
- **29-oktober-22 Amsterdamse Bos:** Een warme herfstdag met een zwoele avond motiveerde om toch te inventariseren. Een van de eerste vlinders die zich vertoonde was de zwarte herfstspinner (*Poecilocampa populi*). Andere typische herfstvlinders waren de kromzitter (*Asteroscopus sphinx*), gepluimde spanner (*Colotois pennaria*) en *Epirrita spec*. Welke soort exact het waren is niet te zeggen, dus opgegeven als soortcombinatie herfstspanner / novemberspanner / bleke novemberspanner. Met 32 exemplaren was het meteen een van de talrijkste soorten die dit jaar zijn gevangen.

Er weer een jaarrapportage gemaakt met o.a. daarin een kaartje waar geïnventariseerd is en een tabel met alle waargenomen soorten per locatie. Grootste onderdeel is de foto-bijlage waar alle soorten in staan afgebeeld. Deze rapportages zijn terug te vinden op de KNNV-website met als zoekterm Verslag Nachtvlinders van Groot-Amsterdam en een jaartal. Ook een keer deelnemen? App of mail Edo Goverse (06-57616249, goverse@hotmail.com).

Tussen heide en bos in Overijssel

Hoewel ik een Amsterdamse KNNV-er ben, ben ik juist vaak actief in Overijssel, op de grens met Friesland en Drenthe. Het gebied heet De Eese en ligt samen met De Woldberg ten noorden van Steenwijk. In 1984 nam mijn vrouw mij mee “omdat je zo van de natuur houdt” naar Natuurcamping De Hoogte in Eesveen, gelegen aan de rand van dit gebied. En inderdaad in onze eerst vakantie werden we al door jonge ransuilen uit de slaap gehouden, zagen we elke dag reeën, vaak adders en was het konijn nog heel gewoon.

Sindsdien zijn we daar erg vaak samen geweest en hebben sinds 17 jaar daar ook een vaste plek tussen heide en bos. Zo midden in de natuur kwam mijn natuurfotografie tot ontplooiing, heb ik amfibieën en reptielen geteld voor RAVON, vogels bij mijn vijvertje gefotografeerd en nu het afgelopen jaar nachtvlinders geteld met een LED-emmer voor de Vlinderstichting.

Van dat laatste onderzoek, inclusief eerdere vondsten, heb ik een verslag gemaakt. Ik trof bijna 300 soorten vlinders aan (Macro’s, micro’s en dagvlinders). De PDF van het verslag is te vinden via deze link: https://tinyurl.com/bdz248u4

Over het gebied (gevormd door de laatste twee ijstijden) heb ik een inleidende film gemaakt die op Youtube te vinden is via deze link: https://www.youtube.com/watch?v=XNswJrap7lY&t=33s

Er is nog meer materiaal in mijn kanaal Jan’s Nature Channel en er volgt binnenkort meer:
https://www.youtube.com/channel/UCim01iOzmog9n2S0y5V2O2g
Bij belangstelling kan je je abonneren op het kanaal en krijg je bericht als er iets nieuws op staat.

Jan van Arkel

Vroege vogels in het verre oosten

Als de meesten van ons nog lekker van hun bed genieten gaan veel vogels al ‘aan de slag’. Dat merkten we 8 april onderweg naar en tijdens de traditionele Vroege vogelfietsexcursie langs de Diemerzeedijk en op de Vijfhoek.
Het was er goed weer voor, weinig wind, helaas wel een beetje mistig.
Het gebied ligt eigenlijk te ver van Geuzenveld af, zodat wil je er op het aanvangstijdstip van 5.30 uur zijn je al midden in de nacht je bed uit moet.
Loes had al Scholeksters horen overvliegen en nog in Geuzenveld hoorden we

de eerste Merel.
In de buurt van de Sloterplas liet dat kleine ding, de Winterkoning zich horen en naar mate we via de Jan Evertsenstraat richting Nassaukade en Stadhouderskade fietsten volgden meer Merels.

Het was Stille zaterdag, de dag dus tussen Goede Vrijdag en Pasen, maar in de stad was het allesbehalve stil. Rond het Leidse bosje was het een geroezemoes van late 'feestgangers' en begon het uitgaanspubliek zich langzamerhand huiswaarts te begeven. Opvallend hoe druk het overal was en hoe nogal wat auto's door de stad scheurden. Op de Stadhouderskade leek het wel spitsuur.

Vanuit het Oosterpark klonken meer van deze eerstelingen, ook een Meerkoet. Bij het Muiderpoortstation jubelde een Zanglijster. Ook vanuit het Flevopark klonken de vrolijke Merels.

Tot voor een aantal jaren kwamen Cetti's zangers alleen in de buurt van de Middellandse Zee voor, maar inmiddels is de vogel met z'n brutale roep hierheen opgerukt.
Tegenwoordig is deze zangvogel in onze omgeving niet meer weg te denken. Toen we de Nesciobrug beklommen hoorden we er al meteen meerdere.

We konden even op adem komen tot excursieleider Tobias Woldendorp verscheen. Inmiddels was er nog een aantal KNNV'ers gearriveerd.
Langzaam fietste het gezelschap van zeven KNNV-ers de donkere Diemerzeedijk op, af en toe halt houdend om een Blauwborst te horen. Er klonken er wel een stuk of vijf, maar ook weer Cetti's zangers, nogal wat Winterkoningen en Merels, verderop Roodborst en Zwarte kraai.
Feilloos wist Tobias de geluiden te duiden en aan het gezelschap uit te leggen, voordat ze tot ons allen doordrongen.
We reden helemaal door tot het PEN-eiland. Een andere Zanglijster liet zijn gevarieerde lied horen.

Bij deze excursie hoort ook altijd een bezoek aan de jungle van de Diemer Vijfhoek.
Vaste prik daar is de hinnekende Dodaars. Ineens was het duister verdwenen en zagen we de oostelijke lucht oplichten. Hier hoorden we ook een van de eerste Zwartkoppen, maar het bleef er niet bij één. Even dachten we zelfs aan een Spotvogel, maar dat kon nog niet. Verder een aantal Tjiftjaffen, maar geen Fitissen, terwijl die toch al gearriveerd was. Dat werd terug op de Diemerzeedijk ruimschoots goed gemaakt. Daar klonk volop hun aflopende wijsje.
Helemaal aan het eind van het pad door de Vijfhoek kom je bij het IJsselmeer.
Daar werden we verrast door een paartje Krooneend. Ook Krakeend en twee

Dodaars lieten zich zien.

't Werd tijd om terug te gaan, want nu wilden we de vele Blauwborsten die we hoorden ook echt zien. Eerst kwamen we nog langs Groenlingen en twee achtergebleven dames zagen zelfs een Goudhaantje.

Hanny wist aan de kant van het Amsterdam-Rijnkanaal een nieuwe ijsvogelwand. Tot onze verrassing zaten twee van de bewoners er op een tak voor en vloog er één een rondje!

De Blauwborsten waren helemaal niet meer zo gewillig om zich te laten horen, laat staan zien. We speurden tevergeefs in de tussen het riet staande struiken. Dat was wel teleurstellend. Frank van Groen had er eerder in de week al een aantal in polder IJdoorn gezien en Tobias en Rob van Dijk meerdere in het Naardermeer, een dag daarvoor.

Toch hebben we genoten van al die vrolijke vogelgeluiden. Wellicht tot ziens in 2024. Misschien begint Tobias dan wel een half uurtje later.

Frans van der Feen

De jungle van de Vijfhoek, foto: Frans van der Feen

Toch nog een blauwborst, foto: Frans van der Feen

Algemene Ledenvergadering KNNV Amsterdam

Plaats: NME-centrum De Drijfsijs, President Allendelaan 4
19.30 inloop
20.00 - 21.00 uur vergadering
21.00 - 21.15 pauze
21.15 - 22.15 leden voor leden
22.15 wandeling

Agenda ALV KNNV Amsterdam 24 juni 2023

1 Opening door de voorzitter. Terugblik op 2022.
2 Vaststelling van de agenda.
3 Ingekomen stukken en mededelingen.
4 Verslag van de algemene ledenvergadering 24 september 2022, zie Blaadje 23-1.
5 Jaarverslagen werkgroepen: Planten-, Paddenstoelen-, Vissen, Amfibieën & Reptielen werkgroep, en bestuur zie Blaadje 23-1 Ook verslag van de Jubileumboekcommissie en van de jublileumcommissie, zie Blaadje 23-1.
6 Projectgroep minicursussen: terugblik en vooruitzicht door Finette van der Heide.
7 Financieel verslag KNNV Amsterdam 2022 en begroting voor 2023 (zie Blaadje 23-2) en de toelichting van de penningmeester.
8 Verslag van de kascommissie over 2022 .
9a Verkiezing kascommissie: rooster van aan- en aftreden van de leden van de kascommissie, naar de situatie op januari 2022.

Kascommissie, 3 jaar	**aantreden**	**aftreden/herbenoemen**
Jan Timmer	2020	2023 ja
Finette van der Heide	2014, 2017, 2020	2017, 2020, 2023
Gerard Schuitemaker	2021	2024

9b Rooster van aan- en aftreden bestuursleden:

Bestuur, 4 jaar	**aantreden**	**aftreden/herbenoemen**
Guus Muller	2019	2023
Carla Kuit	2019	2023
Fons Bongers	2019	2023
Christiane Baethcke	2015, 2019	2023
Wim Hoogendoorn	2019	2023

11 Verkiezing van een afgevaardigde en een plaatsvervangend afgevaardigde voor de Vertegenwoordigde Vergadering van de KNNV voor 20 april 2024.

12 Verkiezing van een afgevaardigde en een plaatsvervangend afgevaardigde voor de Beleidsraad op 18 november 2023.

13 Rondvraag.

14 Sluiting.

Na de pauze pakken we de traditie ‘Leden voor leden’ weer op: we vragen mensen die iets leuks hebben meegemaakt in de natuur, iets bijzonders hebben gezien of iets bijzonders hebben gedaan daar een presentatie over te houden, van minimaal 5 tot maximaal 15 minuten. Alles mag, zolang het maar betrekking heeft op de natuur. In het bijzonder, maar dat is geen vereiste, de natuur in de omgeving. Ten behoeve van de presentaties zijn een laptop en beamer aanwezig. Presentatoren die van laptop of beamer gebruik willen maken, dienen hun presentatie aan te leveren op usb-stick. Voor deelnemers hebben we een aardigheidje in petto.

Voordracht aanmelden bij: Geert Timmermans (t) 06.41821601, harmat4@xs4all.nl

Daarna maken we een wandeling door het park met het accent op vleermuizen o.l.v. Fons Bongers.

Excursieverslag zaklampvissen Amstel, dinsdag 7 maart 2023

Omschrijving onderzoeksgebied: het gedeelte van de Amstel dat is onderzocht is (i) de oever tussen de woonboten langs de Ouderkerkerdijk/Jan Vroegopsingel (km-hok 121-482, 122-482 en 122-483) en (ii) de oever langs de Amsteldijk tussen de Rozenoordbrug en halverwege het Amstelpark (km-hok 121-482). Het zicht in het water was maximaal 50-70 cm. De excursie werd beëindigd om circa 22.00 uur. Drie deelnemers verzamelden zich ondanks het koude weer (de temperatuur lag om en nabij het vriespunt) om 19.30 uur onder de Rozenoordbrug, de brug van de A10 over de Amstel. Na een korte introductie over de techniek en welke vissen we mogelijk zouden kunnen zien zijn we aan de slag gegaan. De hoop was gevestigd op de rivierdonderpad, die hier in verleden veelvuldig gezien is en recent nog tijdens het voorwerk. Eerst werden de oevers tussen de woonboten onderzocht. Via de buurtapp was het onderzoek aangekondigd en in overleg met de woonbootbewoners waren we welkom om via de tuinen de oevers te bereiken voor de monitoring. Tijdens dit gedeelte sloten enkele woonbootbewoners aan. De vissen die hier werden gezien waren; baars, blankvoorn en driedoornige stekelbaars. Teruggelopen naar onze fietsen en de boothelling onder de Rozenoordbrug beschenen (baars, blankvoorn) en via de Rozenoordbrug naar de

overkant (Amsteldijk) gefietst. Hier hebben we ongeveer 500 meter oever onderzocht. De ‘vangst’ viel hier erg tegen: baars, blankvoorn en een zwartbekgrondel. De zwartbekgrondel (ca, 12 cm) is gevangen en in het cuvet gedaan. Hier wordt het verhaal verteld over de opkomst van exoten en de bedreiging van inheemse vissen als de rivierdonderpad. Helaas hebben we hier geen rivierdonderpadden gezien. In 2022 en 2023 (februari) werden rivierdonderpadden nog langs deze oever met de zaklamp gemonitord, helaas nu dus een nul-waarneming. Alle waarnemingen van vissen zijn op Telmee.nl geplaatst. Groene stippen zijn de waarnemingen die gedaan zijn op 7 maart 2023 (bron NDFF).

Geert Timmermans & Edo Goverse

De stippen zijn de waarnemingen die gedaan zijn op 7 maart 2023 (bron NDFF)

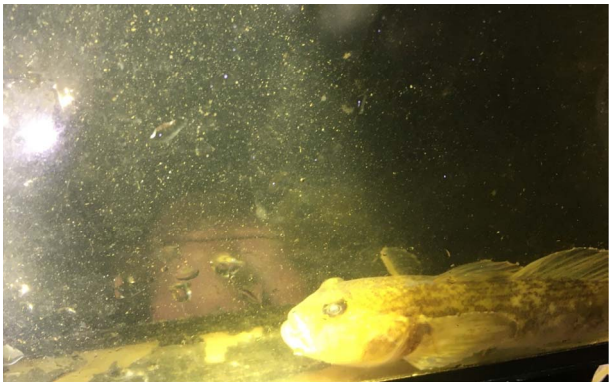

Zwartbekgrondel, foto: Saskia Leefsma

Zaterdag 29 april 2023 Lezing: verslag Madagaskar reis

Plaats: buurtsalon Jeltje, 1e Helmerstraat 106 N (Wilhelmina Gasthuisterrein)
Aanvang: 19.00 uur. OV: tram 1 en 3, halte J.P. Heijestraat.

- Koffie/thee gratis
- Andere drankjes voor eigen rekening, contant afrekenen!
- Geen entreegeld, maar vrijwillige bijdrage voor niet-leden wordt op prijs gesteld

Programma
19.00 u. Inloop plus welkomstwoord Carla Kuit en Wijnand Heitmans

1. 19.30-20.00 u. Wijnand Heitmans: Madagaskar en haar vreemde eiland bewoners, inleiding met zoölogische en vooral herpetologische voorbeelden
2. 20.00-20.30 u. Fred Triep: Mijn reizen naar Madagaskar en de “Flora of Madagascar”
3. 20.30-21.00 u. Pauze
4. 21.00-21.30 u. Jan Timmer en Rolf van Arendonk: Een collage van endemische vogels.
5. 21.30-22.00 u. Gerda Jansen Hendriks: Natuurbeleving, portretten en enige straattaferelen.

Introductie
Op initiatief van de ervaren reiziger Fred Triep heeft een groep van vijf reizigers in oktober-november 2022 weer een natuurreis gemaakt naar Madagaskar. Omdat er ook KNNV-leden uit Amsterdam betrokken zijn geweest bij deze mini-expeditie wordt er op 29 april aanstaande een avond georganiseerd met lezingen over een aantal geselecteerde onderwerpen over de natuur van Madagaskar.
Madagaskar is een eiland dat even groot is als Frankrijk plus de Benelux. Het eiland raakte 88 miljoen jaar geleden (in de periode van het Krijt) volledig geïsoleerd van Afrika in het westen en van subcontinentaal India in het oosten. De geïsoleerde ligging heeft geleid tot een evolutie van een zeer diverse flora en fauna met soorten en soortgroepen die vaak nergens anders op planeet Aarde te vinden zijn. Na de desastreuze uitstervingsgolf ten gevolge van de botsing met een planetoïde, 66 miljoen jaar geleden, heeft de natuur zich door haar isolement nog vreemder kunnen ontwikkelen ten op zichte van die van het vaste land van Afrika. Door de uitgestrektheid en de hoogteverschillen in Madagaskar hebben zich heel kenmerkende ecosystemen kunnen ontwikkelen met bergachtig- en laaglandregenwoud in het oosten, verschillende typen bladverliezend tropisch droogbos in het westen, centraal gelegen, droge savannebossen en halfwoestijnen in het zuidwesten. Binnen de hoofdecosystemen bestaat het eiland Madagaskar, ecologisch gezien, weer uit een groot aantal ‘eilandjes’. Al die onderscheidbare gradaties hebben tot een opmerkelijk grote bioversiteit geleid met een enorm snelle, evolutionaire diversificatie van soortengroepen waarschijnlijk ontstaan vanuit een

enkele voorouder. Nog steeds worden er nieuwe soorten ontdekt, enerzijds in gebieden die vaak voorheen door de gebrekkige infrastructuur moeilijk bereisbaar waren, anderzijds door de ontrafeling van bestaande soortgroepen door nieuwe, wetenschappelijke technieken en verfijning van kenmerken data analyses. Niet alleen ongewervelde dieren, maar ook reptielen en amfibieën, vogels en zelfs zoogdieren werden zo in deze eeuw nog nieuw beschreven. De studie aan de flora en fauna heeft tot tal van nieuwe theorieën ontwikkeld over de biologische soortvorming in geïsoleerde locaties, waaraan enige aandacht wordt besteed in onze lezingen.

Tijdens onze reis hebben we acht kenmerkende natuurgebieden bezocht: in het westen en noordwesten zeven locaties op het einde van de droge tijd (oktober en november) en een gebied met zes sublocaties in het bergachtige, vochtige oosten rond Andasibe. Twee van de zeven droge locaties waren nieuw voor Fred Triep die voor de vijfde keer Madagaskar heeft bezocht. Reizen in de droge tijd heeft het voordeel dat je bijna overal met een 4-wheel drive kunt komen. Schuwe vogels kun je met wat geluk goed spotten door de bladerloze takken, maar een nadeel is dat de amfibieën zich ‘s nachts nog schuil houden en kikkerachtigen kwaken maar matig vergeleken met de regentijd van december tot april. Ook insecten en andere ongewervelden zijn veel makkelijker waar te nemen in de broeierige regentijd. Toch hebben we honderden planten en tientallen dieren kunnen fotograferen en later op naam kunnen brengen, waaronder meer dan 12 lemursoorten, 1 fossa, 1 tenrek, 15 kikkers, meer dan 25 reptielen, waaronder kameleons en gekko’s en tientallen verschillende soorten vogels. Er werden duizenden foto's en tientallen filmpjes gemaakt. Diverse soorten komen aan bod in onze voordrachten, maar we moesten vanwege de tijd helaas wel scherpe keuzes maken. Problemen rond natuurbehoud, herbebossing, de rol van ecotoerisme, aangestoken natuurbranden en de grote vraag naar houtskool onder de almaar hard groeiende bevolking komen zijdelings aan de orde, ook vanwege tijdsbeperkingen. De reis toonde ons de plaatselijke armoede, primitieve behuizingen, bizarre straattaferelen, voorouderverering en begrafenisrituelen en bijpassende klederdrachten. De eindeloze, bijna onbegaanbare zandwegen maakten de reis indrukwekkend, ongewis, onvergetelijk en bij tijd en wijle zeer avontuurlijk en soms mondden de avonturen uit in een hilarische onderneming.

Excursie- en lezingenprogramma KNNV- afdeling Amsterdam 2e en 3e kwartaal 2023

POP-UP EXCURSIES

Paddenstoelenexcursies
In overleg met Christiane Baethcke worden de paddenstoelen-excursies voorlopig niet meer vooraf vastgesteld. Er doen zich vaak onverwachte situaties met paddenstoelen voor of (zeer) bijzondere soorten verschijnen op niet gedachte plekken. Christiane zal de excursies in pop-up vorm organiseren. Deze worden bekend gemaakt via de e-mail.
Nachtvlinderexcursies
Ook in 2023 worden er pop-up excursies georganiseerd. Deze aanpak is nodig omdat de weersomstandigheden relatief goed moeten zijn (geen regen of harde wind, geen volle maan). Heb je interesse deel te nemen, mail dan naar Edo Goverse (goverse@hotmail.com) of app (06-57616249) voor een app-groep. En uiteraard is eigen inbreng voor een locatie altijd welkom! Zie ook het artikel in Blaadje 2020/3.
Mossenexcursies na 7 april 2023
Omdat het mossenseizoen in de lente traditioneel ten einde loopt en Floris het zelf drukker krijgt en andere werkgroepen actiever worden legt hij na deze datum nog geen excursies vast. Reguliere mossenexcursies voor die datum staan hieronder in het programma. Wel is het mogelijk dat hij spontaan besluit een plek te bezoeken, dan zal hij dat bekendmaken per mail.

Zaterdag 6 mei 2023 Insectenexcursie op Amstelglorie door de Insectenwerkgroep
Verzamelen: 10.00 uur (vertrek 10.10), Ingang Natuur-&tuinpark Amstelglorie.
Ochtend&middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Glorie. Dagvlinders, boorvliegen, zandbijen en spinnendoders.
Mei is toptijd voor bloeiende planten en dus vliegen veel bijen en vlinders. Dagvlinders spreiden hun glorie uit, en hoe doen andere insecten dat? Tijdens de werkgroep-avond woensdag 10 mei geven we aandacht aan de vondsten. Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com, 06-11853999.

Zaterdag 13 mei 2023 Korstmossen, lezing en excursie o.l.v. Henk Timmerman
De mossen- en korstmossenflora van Amsterdam is verrassend rijk en veelzijdig en krijgt steeds meer aandacht, wat al blijkt uit de komst van de nieuwe werkgroep mossen en de grote belangstelling voor de korstmossenexcursies de afgelopen jaren binnen onze afdeling.
Henk Timmerman laat in een lezing zien wat voor intrigerende wereld die van

de korstmossen is en wat ze ons kunnen vertellen over evolutie, luchtkwaliteit, klimaatverandering en de veranderende stad. Aansluitend op de lezing worden de korstmossen in het veld bekeken op Frankendael, waar een aantal bijzondere soorten groeien. We gaan ook kijken wat er is overgebleven van de voor Nederland wel heel exotische soorten die mee zijn gekomen met een uit Engeland overgeplaatste 'standing stone'. Voor deelnemers zijn wat loepjes beschikbaar, maar het wordt aangeraden een eigen loep mee te nemen.

- Lezing: 11.00 tot 12.00 uur
- Pauze: 12.00 tot 12.20 uur
- Rondleiding: 12.30 tot 14.00 uur

Verzamelen om 10.45 uur bij de ingang van de Vink Schooltuin in Park Frankendael. Vanaf de hoofdingang aan de Middenweg de asfaltweg Lindenlaan ongeveer 200 meter aflopen en dan komt u vanzelf bij het hek van de schooltuinen. Tram 19 stopt op de Middenweg.

Zondag 21 mei 2023 Weidevogelexcursie Marken o.l.v. Jos Brouwer
In Blaadje 22-1 staat deze excursie aangekondigd op 16 april, maar we gaan hem houden op 21 mei. Op 21 mei ziet het leven in de wei er anders uit dan midden april. Het is dan al volop kuikentijd. De kieviten kunnen dan opgeschoten jongen hebben of al aan hun tweede nest begonnen zijn net als sommige grutto's. Scholeksters en tureluurs hebben jongen variërend van net uit het ei tot al een week of drie, vier. We kunnen ze goed vanaf de dijk bekijken zonder ze te verstoren. Behalve de hierboven genoemde 'big four' kunnen we andere vogels verwachten: leeuweriken, gele en witte kwikstaarten, watersnippen, grote zilverreigers en verschillende soorten eenden en ook soorten waar weidevogelbeschermers niet zo dol op zijn zoals kraaien en blauwe reigers. Op het moment van dit schrijven vertrekt er om 8.34 uur een bus vanaf Station Noord naar bushalte Centrum Marken, die om 8.59 uur aankomt. Het ziet ernaar uit dat de dienstregeling nog een keer verandert, dus controleert u dit s.v.p. Voor mensen die op de fiets willen komen: om 7.30 uur verzamelen bij de kruising Insulindeweg x Zeeburgerdijk, vlak voor de eindhalte van lijn 3 en lijn 14 bij het zwembad.
Om 9.15 uur gaan we lopen.
Als u wilt gaan fietsen geeft u zich op per mail bij Gerard Schuitemaker: gangbaar-37@hetnet.nl, telefoon voor zondagochtend: 06-82206607.
Naar verwachting zijn we rond 12 uur in Marken-Haven, waar we eventueel een kopje koffie of thee kunnen nuttigen. Het is een driekwart dag-excursie, dus neem brood en drinken mee.
Graag even opgeven bij Jos: j.brouwer36@upcmail.nl

Maandag 22 mei 2023 Streepexcursie HNS 125-482 Rondom station Diemen-Zuid o.l.v Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur bij station Diemen-Zuid.
Na het middaguur een koffie/thee en toiletpauze in Louffee Coffee.

Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren. Het tempo wordt er op aangepast. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 uur zijn.
Bij deze excursie leggen we alle soorten vast (strepen) in een app, VERA, die in een vierkante kilometer gevonden worden. HNS staat voor Het Nieuwe Strepen. Dit is een methodiek waarbij het doel is om trendanalyse te doen. Dit wil zeggen dat Floron en het CBS uitzoeken of soorten toe- dan wel afnemen. Een belangrijk onderzoek in het kader van de klimaatopwarming. Voor deze trendanalyse worden geselecteerde hokken ongeveer elke vijf jaar opnieuw geïnventariseerd. In 2018 zijn we hier ook al geweest. We hebben toen 234 soorten gevonden.
De streepexcursie is ook voor beginners. De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte). Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn en een lijst van de vorige excursie in 2018
Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Vrijdag 26 mei 2023 Gierzwaluwexcursie Oud West o.l.v. Gerard Schuitemaker
Start 20.30 uur, 1e Helmerstraat 106. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 2 juni 2023 Gierzwaluwexcursie De Pijp o.l.v. Thea Dammen
Start 20.30 uur, Daniel Stalpertstraat 4. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 9 juni 2023 Gierzwaluwexcursie Oud Zuid o.l.v. Gert de Jong/Frans Levelt
Start 20.30 uur, Hygiëaplein 1. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 9 juni 2023 Plantenexcursie Kennemermeergebied IJmuiden o.l.v. Hein Koningen
We bezoeken de terreinen rond het kunstmatige duinmeer deze keer reeds in de voorzomer. Dat is voor de duinen vroeg wat planten betreft daar de vegetaties vanouds in de koudere kuststrook later op gang komen dan in het binnenland. De beheerde = jaarlijks gemaaide vegetatie aldaar is dan nog kort en vrij open. De successie gaat ook hier voort en laat steeds minder ruimte voor de lagere, fijnere plantensoorten als geelhartje, duizendguldenkruiden, stijve ogentroost, parnassia, bitterling. We zullen zien.
Mogelijk bloeit er breedbladige orchis en de eerste rietorchissen. We hopen natuurlijk de steenrode orchis te vinden, het is de ondersoort coccinea van de vleeskleurige orchis met opvallend rode bloemen.

Door de vele regen in de afgelopen winter zal het gebied nat zijn, daarom zijn laarzen verstandig. Het is een hele dagexcursie, dus eten en drinken mee.
OV: van NS-station Amsterdam-Sloterdijk bus 382 RNet (ri IJmuiden, perron A), uitstappen halte 'IJmuiden aan Zee', IJmuiden (= eindhalte). Hier verzamelen we om 10.30 uur.

Zaterdag 10 juni 2023Insecten excursie Amstelveense Poel door de Insectenwerkgroep
Verzamelen: 10:.00 uur (vertrek 10.10), Urbanuskerk Bovenkerk. Ochtend & middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Poel. Slankpootvliegen en libellen.
Veel water betekent libellen, waterkevers, oevervliegen, oeverwantsen, en veel meer. Tijdens de werkgroep-avond woensdag 14 juni geven we aandacht aan de vondsten.
Aanmelden gewenst. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com, 06-11853999.

Vrijdag 16 juni 2023 Gierzwaluwexcursie Postjesbuurt o.l.v. Margreet Bloemers
Start 20.30 uur, Bonaireplein 19. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 16 juni 2023 Excursie naar het Voorland bij de Stichtse Brug o.l.v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 Parkeerplaats aan het einde van de Stichtseweg, Blaricum (52.298796, 5.301965).
Deze excursie duurt tot 16.00 uur. Eigen eten en (voldoende) drinken mee.
Dit terrein is een natuurgebied (NNN/EHS) dat deels als recreatieterrein wordt gebruikt. Het gebied heeft een onverwachte rijkdom aan soorten van natte duinvalleien, maar er is ook droog heischraal grasland met overgangen tussen beide vegetatietypen.
Om er te komen:
OV: Met de trein naar station Naarden-Bussum. Dan Bus 100 naar Huizen Halte Pythagoraspark. Vandaar is het twee kilometer lopen.
Auto: afslag Huizen op de A27 richting Bijvanck en dan langs deze nieuwbouwwijk rechtdoor, richting het terrein Stichtse Brug. Voor de TomTom is het adres Stichtseweg 99, Blaricum. Deze weg doorrijden tot de achterste parkeerplaats waar je met de auto niet verder kunt (wordt fietspad).
De excursie is ook voor beginners. De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte). Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn en een lijst van de vorige excursie in 2018.
Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn en tevens een routebeschrijving. Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Vrijdag 16 juni 2023 Nachtvlinderinventarisatie o.l.v. Edo Goverse
Als onderdeel van de algemene inventarisatiedag op zaterdag 17 juni wordt op vrijdagavond 16 juni start 22.00 uur, als het niet regent (!) een nachtvlinderinventarisatie in het Rietland gehouden. Het laken met de lamp staat nabij de trailerhelling (Nieuwendammerdijk 518) zie: https://goo.gl/maps/Nwr7Y1kkAwEzNFRDA

Zaterdag 17 juni 2023 Algemene 24e Inventarisatiedag Schellingwouderscheg o.l.v. Geert Timmermans & Edo Govers
Op 17 juni gaan we voor de 24ste keer met leden uit de verschillende werkgroepen een gebied in de buurt van Amsterdam inventariseren op flora en fauna. Ook niet- werkgroepleden zijn uiteraard van harte welkom en kunnen op deze manier kennis maken met de verschillende KNNV-werkgroepen. Geïnventariseerd wordt een deel van de Schellingwouderscheg.
De Schellingwouderscheg is een aaneenschakeling van groene delen die de natuur en vice versa vanuit Waterland via Schellingwoude, het Schellingwouderpark, Schellingwouderbreekpark, Het Rietland, W.H. Vliegenbos en het Noorderpark, Amsterdam Noord inbrengt. Een belangrijke groene long voor de stad. Zij kent o.a. zachte oevers, parken, weides, tuinparken, ruigtes, rietland, het oudste bos van Amsterdam en water. De Schellingwouderscheg is onder andere het leefgebied van meervleermuis, ringslang, havik en ijsvogel. Maar wat zit er nog meer? En wat zit er precies in het meest 'natuurlijke' deel: het Rietland? Het Rietland bestaat uit water, riet, jong bos, dichte oevers, grasland en alles daartussen. Het water is middels een kleine waterverbinding verbonden met Het IJ en Waterland. De natuur van het Rietland is, behalve de ijsvogel en havik, nog nooit echt goed in kaart gebracht.
De inventarisatie start zaterdag om 10.00 uur en staat open voor alle leden. Aan de verschillende werkgroepen zal expertise en medewerking gevraagd worden. Het terrein kan nat zijn! Brood, laarzen en drinken meenemen.
Wij verzamelen om 10.00 uur op de Witte Boogbrug bij de kruising Monnikendammerweg met de Nieuwerdammerdijk.
Als onderdeel van de inventarisatie wordt op vrijdagavond 16 juni start 22.00 uur, als het niet regent (!) een nachtvlinderinventarisatie in het Rietland gehouden. Het laken met de lamp staat nabij de trailerhelling (Nieuwendammerdijk 518) zie: https://goo.gl/maps/Nwr7Y1kkAwEzNFRDA

Vrijdag 16 juni 2023 Gierzwaluwexcursie Postjesbuurt o.l.v. Margreet Bloemers
Start 20.30 uur, Bonaireplein 19. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 23 juni 2023 Gierzwaluwexcursie Jordaan o.l.v. Evert Pellenkoft
Start 20.30 uur, Zwembad Marnixplein 1. Fiets en kijker meenemen.

Zaterdag 24 juni 2023 Jaarlijkse Algemene Ledenvergadering en na de pauze het onderdeel 'Leden voor leden'. Plaats: De Drijfsijs, aanvang 19.30 uur
20.00 - 21.00 uur ALV
21.00 - 21.15 Pauze
21.15 - 22.15 Leden voor leden (*)
vanaf 22.15 uur wandeling door het park met het accent op vleermuizen door Fons Bongers
De Drijfsijs ligt in het Sloterpark op nog geen halve kilometer van de eindhalte van lijn 7, President Allendelaan 4. In het park zijn overal bordjes die de richting wijzen.
(*) Leden worden uitgenodigd een korte (5-15 minuten) presentatie te geven over een onderwerp dat in de belangstellingssfeer van de KNNV ligt. Presentatoren die van laptop of beamer gebruik willen maken, dienen hun presentatie aan te leveren op usb-stick. S.v.p. van tevoren onderwerp en geschatte tijd opgeven bij Geert Timmermans harmat4@xs4all.nl

Vrijdag 30 juni 2023 Gierzwaluwexcursie Nieuw West o.l.v. Gert de Jong
Start 20.30 uur, Slotermeerlaan 1. Fiets en kijker meenemen.

Vrijdag 7 juli 2023 Plantenexcursie Kennemermeergebied IJmuiden o.l.v. Hein Koningen
Het is nu volop zomerseizoen en we gaan zien wat deze botanische schatkamer voor ons in petto heeft. De handekenskruiden zijn aan het uitbloeien maar hopelijk heten andere fijnproevers ons welkom. We hopen groenknolorchis en honingorchis te vinden. Nog in 2021 waren ze er in honderden exemplaren maar het droge, hete voorjaar en zomer van vorig jaar waren ongunstig voor hen. We konden toen van elke soort maar een handje vol vinden, die van de honingorchis verschenen in 'dwergvorm'. En zijn de bijenorchissen er nog ? We zullen zien. Ook de hogere en drogere gebiedsdelen zullen we bekijken met weer heel andere soorten. Waarschijnlijk zijn laarzen wenselijk. Het is weer een hele dagexcursie, dus eten en drinken mee.
OV: van NS-station Amsterdam-Sloterdijk bus 382 RNet (ri IJmuiden, perron A), uitstappen halte 'IJmuiden aan Zee', IJmuiden (=eindhalte), waar we om 10.30 uur verzamelen.

Vrijdag 7 juli 2023 Gierzwaluwexcursie Westelijke Eilanden o.l.v. Gert de Jong
Start 20.30 uur, Barentzplein 7. Fiets en kijker meenemen.

Zaterdag 8 juli 2023 Insectenexcursie in het Noord-Hollands Duinreservaat
Verzamelen: 10.00 uur, Station Castricum. Ochtend&middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Loopkevers, spinnendoders en slankpootvliegen.
Tijdens de werkgroep-avond 12 juli geven we aandacht aan de vondsten.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Vrijdag 14 juli 2023 Gierzwaluwexcursie Plantagebuurt, en Oost o.l.v. Frans Klaassen
Start 20.30 uur, Valckenierstraat 66. Fiets en kijker meenemen.

Zondag 16 juli 2023 Streepexcursie HNS 131-496 Monnickendam o.l.v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur. Verzamelpunt voor de apotheek Pierebaan 1.
Er gaan veel bussen vanaf metrohalte Noord en van Amsterdam Central Station. Vanaf de halte Nieuwpoortslaan is het 7 minuten lopen. Er is een grote parkeerplaats tegenover Pierebaan 3.
Na het middaguur een koffie/thee en toiletpauze op een van de vele terrassen in het zeventiende eeuwse centrum.
Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren. Het tempo wordt er op aangepast. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 uur zijn.
Bij deze excursie leggen we alle soorten vast (strepen) in een app, VERA, die in een vierkante kilometer gevonden worden. HNS staat voor Het Nieuwe Strepen. Dit is een methodiek waarbij het doel is om trendanalyse te doen. Dit wil zeggen dat Floron en het CBS uitzoeken of soorten toe- dan wel afnemen. Een belangrijk onderzoek in het kader van de klimaatopwarming. Voor deze trendanalyse worden geselecteerde hokken ongeveer elke 5 jaar opnieuw geïnventariseerd. In 2018 zijn we hier ook al geweest. We hebben toen 269 soorten gevonden.
De streepexcursie is ook voor beginners. De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om met een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte).
Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn en een lijst van de vorige excursie in 2018
Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Zaterdag 22 juli 2023 Fietsexcursie Jac P. Thijssepark, o.l.v. Gerard Schuitemaker
Wij vertrekken met de fiets vanaf het verzamelpunt de fladderiep in het Amsterdamse Bos om 10.00 uur. De fladderiep (jubileumgeschenk van de afdeling aan het Amsterdamse Bos, zie ook de plaquette) staat voor het Bezoekerscentrum (Bosbaanweg 5).
Aankomst Jac. Thijsse Park (Prins Bernhardlaan te Amstelveen) om ongeveer 10.30 uur. Behandeld worden de vegetatietypen en de bijbehorende planten. Er is ruimte voor uw eigen inbreng! Neem brood en voldoende drinken mee.
Einde ongeveer 14.00 uur. Graag opgeven via mail (gangbaar-37@hetnet.nl) of telefoon (020-6164759).

Zaterdag 29 juli 2023 Busexcursie Tholen-Halsteren, o.l.v. Peter Wetzels, Lida den Ouden & Hein Koningen

Deze excursie was geheel voorbereid en stond gepland voor 4 juli 2020. Maar helaas, u raadt het al, moest hij worden afgebroken vanwege corona – hij werd dan ook niet in Blaadje vermeld.
Maar nu we dit schrijven (april 2023) gaan we ervan uit dat hij wel kan doorgaan. We hebben daarvoor weer de belangeloze medewerking van leden van de plantenwerkgroep van de Natuurvereniging Tholen die ons ook bijstonden bij de voorbereiding in 2020. Zij zullen ons rondleiden in de terreinen van Rammegors en Halsters Laag.
Het zijn twee sterk van elkaar verschillende terreinen en milieus, gelegen op respectievelijk Tholen, Zeeland en bij Halsteren, even ten noorden van Bergen op Zoom.
Rammegors, is een oud slikkengebied tussen Tholen en St. Philipsgat dat zich na de afsluiting van de Ooster Schelde met de Delta Werken had ontwikkeld tot een zoetwatermoeras.
Zeven jaar geleden heeft men een opening gemaakt naar de Ooster Schelde en is het teruggezet naar een beginstadium en nu een moeras onder invloed van vertraagde eb en vloed van de zoute Ooster Schelde. Delen die onder het zoute water gaan worden gekenmerkt door een soortenrijke zoutflora, o.a. beide zeekraalsoorten. De boven water blijvende delen gaan de kant op van natte, zoete duinvalleien doordat er een zoetwaterbel onder zit. Zij hebben de kenmerkende (pionier)soorten daarvan, zoals strandduizendguldenkruid.
Het Laag te Halsteren is een aan de oostkant van Tholen gelegen vochtig tot nat gebied op de overgang naar het hoger gelegen zandgebied (ondergrond lemig, zuur zand) richting Steenbergen – Roosendaal.
Delen daarvan zijn in 2019 afgegraven, voedselrijke bovengrond verwijderd. Allerlei kenmerkende soorten voor dit soort milieus sloegen op uit de zaadbank en zijn er terug, zoals kleine zonnedauw, moeras wolfsklauw, gesteeld glaskroos, waterlepeltje. Later verschenen soorten als heidekartelblad en rondbladig wintergroen. Momenteel laten weer andere delen een ontwikkeling naar voedselarm, soortenrijk grasland met orchideeën zien.

Het zal een lange excursie worden. We gaan vroeger van huis = station Sloterdijk dan we gewend zijn. Want bij Rammegors hebben we te maken met de getijden : om 9.30 uur is het er laag water en starten we daar.
Na afloop van het bezoeken van Halsters Laag gaan we niet rechtstreeks huiswaarts maar ergens onderweg pannenkoeken eten. We willen om ca. 21.00 uur weer terug bij station Sloterdijk zijn. Daardoor zal de bus meer uren voor ons beschikbaar moeten zijn wat de huurprijs hoger maakt. Voorts zijn er nog andere (kleine) kosten zoals toegangsprijs terrein SBB.

Er is het volgende programma waarbij we een strak tijdschema (moeten) hanteren:
►07.30 uur (precies !) opstappen bij NS-station A'dam-Sloterdijk, Hanedastraat 2, tegenover Crystal Tower. Zorg dat u tijdig aanwezig bent – in noodgevallen kunt u bellen 06.40364239 (Hein Koningen) of 06.44558870 (Peter Wetzels).
►09.30 uur Aankomst gebied Rammegors. Hier worden we rondgeleid door leden van de Plantenwerkgroep Tholen.
►►Onderstaande tijden bij benadering:
►12.30 uur Koffiedrinken in Oud-Vossemeer. Er is (gewone) koffie/thee mét de typisch Zeeuwse lekkernij Zeeuwse bolus (is inbegrepen in de deelname-prijs).
►14.00 uur Bezoek terreinen Halsters Laag. Hier worden we weer rondgeleid. De bodem (verdichting) en vegetaties zijn kwetsbaar en ons is gevraagd als groep/ deelgroepen bijeen te blijven en niet over het terrein uit te waaieren.
►Einde terreinbezoek en afscheid van onze rondleiders.
►17.30 uur Begin terugreis naar Amsterdam-Sloterdijk.
►19.00 uur Pannenkoeken eten ergens onderweg (niet inbegrepen in de deelnameprijs).
►21.00 uur Terug bij station Sloterdijk.
NB Rammegors en Halsters Laag zijn natte terreinen dus laarzen o.i.d. zijn wel noodzakelijk. We zorgen voor onze eigen lunch die we onderweg in de bus of tijdens het terreinbezoek consumeren.
►Deelnameprijs:
De deelnameprijs is € 42,50 per persoon voor leden, voor niet-leden introducés € 47,50 p.p. Leden van de afd. Haarlem zijn van harte welkom, bij voldoende open plekken introducés idem maar zij kunnen alleen mee bij open plekken.
►Aanmelden: bij Lida den Ouden, email lida.denouden@hetnet.nl – heeft u geen email dan kan het telefonisch 020-6412761.
►Betalen : het deelnamebedrag overmaken op rekening NL 91 INGB 0003 5060 96 t.n.v. KON. NED. NATUURHISTORISCHE VER. AFD. AMSTERDAM onder vermelding van 'busexcursie Tholen' + naam en adres. Uw aanmelding is pas definitief na ontvangst van het deelnamebedrag.

Zaterdag 5 augustus 2023 Insectenexcursie Noordelijke Oeverlanden
Verzamelen: 10.00 uur, NME de Waterkant. Ochtend & middag-excursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Oeverlanden. Libellen, roofvliegen, vlinders en bijen.
Tijdens de werkgroep-avond 9 augustus besteden we aandacht aan de vondsten.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zondag 20 augustus 2023 Streepexcursie 140-468 Hilversum Hoorneboegse Heide en 't Hoogt van 't Kruis o.l.v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur Larixlaan bij de Plataanweg.
Station Hilversum sportpark ligt op 20 minuten wandelen.

Na het middaguur een koffie/thee en toiletteer pauze in Brasserie Zonnestraal. Dit kilometerhok omvat het zuidoostelijk deel van Hilversum met laagbouw, een villawijk en twee restanten van landgoederen, beiden in beheer van het Goois Natuur Reservaat. De Hoorneboegse Heide vernoemd naar landgoed 'De Hoorneboeg' dat op een hoog punt centraal in het gebied ligt.
't Hoogt van 't Kruis is een restant van het gelijknamige landgoed aan de Utrechtseweg in Hilversum. Het bestaat uit eikenbos en naaldbossen die langzaam maar zeker worden omgevormd tot loofbossen. Een hok met diverse biotopen dus.
In april was al een excursie naar dit hok.
Tot de pauze is er ruimte om vragen te stellen en te oefenen met determineren. Het tempo wordt er op aangepast. Na de pauze gaat het tempo omhoog om voldoende waarnemingen te krijgen. Het einde van de excursie zal ongeveer om 16.00 uur zijn.
Bij deze excursie leggen we in een app, VERA alle soorten vast (strepen) die in een vierkante kilometer gevonden worden. De streepexcursie is ook voor beginners. De excursies zijn een goede gelegenheid om de veldkennis te vergroten en ervaringen uit te wisselen. Een grote plantenkennis wordt niet gevraagd, maar wel de bereidheid om een flora te (leren) hanteren. Determineren wordt geoefend met een flora (Heukels of Eggelte). Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden zijn.
Contact en aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

Vrijdag 25 augustus 2023 Plantenexcursie Kennemermeergebied IJmuiden o.l.v. Hein Koningen
Vorig jaar dachten we de 12e augustus hier rond te kijken. Echter de zeer hete dagen toen, met temperaturen van 32 – 34 graden, noopten ons de excursie af te gelasten. We hopen dus dat hij deze keer wel doorgaat. Het is dan wat later in de zomer maar we hopen nog bloeiend teer guichelheil en zilt torkruid te zien. En bonte paardenstaart, een zeer zeldzame weinig in het oog vallende soort. In elk geval is over grote delen van het hoofdpad voor ons de loper uitgelegd van de zeldzame armbloemige veldbies .Deze in de duinen zeldzame en in het midden en oostelijk deel van ons land zeer zeldzame en weinig opvallende soort kan goed tegen belopen. De dan maar enkele centimeters hoge planten vormen een dichte mat. En zullen we in de dan dichte en hogere vegetatie van de gemaaide delen de tengere duingentiaan kunnen vinden ? Ook nu weer zullen we zien en is alles een verrassing en de schoonheid van alle dag.
Ook nu weer is het een hele dagexcursie, dus eten en drinken mee.
OV: van NS-station Amsterdam-Sloterdijk bus 382 RNet (ri IJmuiden, perron A), uitstappen halte 'IJmuiden aan Zee', IJmuiden (=eindhalte). Daar verzamelen we om 10.30 uur.

Vrijdag 25 augustus 2023 Nacht van de Vleermuis o.l.v. Fons Bongers
In het kader van de 26e Internationale Nacht van de Vleermuis wordt in 2023 ook door de KNNV Amsterdam aandacht besteed aan onze meest intrigerende nachtelijk vliegende vrienden.
De excursie start om 20.00 uur bij het Flevozwembad, bij de eindhalte van de tram. Ook de jeugd en de Vrienden van het Flevopark zijn welkom.

Zaterdag 9 september 2023 Insectenexcursie Diemer Vijfhoek
Verzamelen 10.00 uur, fort bij Diemerdam/paviljoen puur. Ochtend & middagexcursie (verzorg je eigen lunch).
Thema: Zweefvliegen, graafwespen, zandbijen en wantsen.
Tijdens de werkgroep-avond 13 september kijken we naar de ontdekkingen.
Aanmelden verplicht. Contact: chrisvanhaagen@gmail.com.

Zondag 1 oktober 2023 Excursie naar Veur Lent bij Nijmegen o.l..v. Peter Wetzels
Verzamelen om 10.30 uur bij Station Nijmegen op het Stationsplein.
Mensen die met de auto komen moeten zelf uitpuzzelen waar ze kunnen parkeren. Dat kan eventueel ook in Lent. Autorijders kunnen zich ook bij de excursie aansluiten aan de voet van de trap naar de spoorbrug vanaf de Ossenwaardpad om 11.00 uur.

De KNNV Amsterdam is er al eerder geweest met busexcursies. Er worden langs de Waal altijd heel bijzonder soorten gevonden. Riempjes, rechte ganzerik, geoorde zuring, grote stekelnoot, handjesgras, Oostenrijkse en peperkers, welriekende en liggende ganzenvoet, vertakte paardenstaart, duifkruid en zandweegbree. Het is altijd lastig te voorspellen wat we gaan vinden gezien het dynamische karakter van de rivieroevers. Afgelopen jaar was ik een popup excursie aan het voorlopen en ik vind er de prachtigste soorten en soms in adembenemende aantallen zoals honderdduizenden kaal breukkruid. Het waterpeil was echter snel aan het stijgen. Ik zag al veel planten onder water staan en op de beoogde excursie datum zou het water nog eens 60 centimeter stijgen. Dus die excursie ging niet door. De planten zijn er nog wel maar zijn dan natuurlijk niet te benaderen. Ik organiseer dus deze excursie waarbij aanmelding om bovenstaande reden verplicht is. Aanmelders krijgen een lijst toegestuurd met de soorten die vanaf 1990 gevonden en een situatiekaart.
Contact en verplichte aanmelding floronamsterdam@gmail.com Tijdens de excursie: 06-44558870.

KNNV Amsterdam - Samen de natuur in!

excursies | inventarisaties | lezingen | cursussen | reizen

De KNNV (Koninklijke Nederlandse Natuurhistorische Vereniging), afdeling Amsterdam, opgericht in 1901, is de oudste natuurorganisatie van Nederland. De vereniging houdt zich bezig met natuurbeleving, -studie, -bescherming en -educatie.

De afdeling Amsterdam telt 8 werkgroepen:
insecten, mossen, planten, paddenstoelen, stadsnatuur, nachtvlinderwerkgroep, forensische ecologie en vissen-amfibiën-reptielen.

Iedereen is welkom, of je nu weinig of veel kennis hebt van de natuur. Ga een keer mee! Kijk voor meer info en aanmelden naar www.knnv.nl/amsterdam/ of mail naar ledenadministratie@amsterdam.knnv.nl

Contributie per jaar
Gewoon lid € 35,00
Huisgenootlid € 12,50
Jeugdlid (tot 26) € 17,50

- samen natuur ontdekken en beleven
- helpen natuur te beschermen
- meedoen met activiteiten van afdeling Amsterdam en andere afdelingen
- deelnemen aan natuuruitjes en reizen in binnen- en buitenland
- 4 keer per jaar het blad 'Blaadje' (afdeling A'dam) en de 'Natura (landelijke KNNV)
- 10% korting bij de KNNV uitgeverij

www.knnv.nl/amsterdam/

KNNV Amsterdam

3 gratis minicursussen voor nieuwe leden!

DRUKWERK

Port Betaald
Port Payé
Pays-Bas

postnl

Afzender:
LEDENADMINISTRATIE AMSTERDAM
Nieuwemeerdijk 265,
1171 NP BADHOEVEDORP

Afdeling Amsterdam
KNNV
VERENIGING VOOR VELDBIOLOGIE